

Slovenski dom

Štev. 105.

V Ljubljani, v soboto, 9. maja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujege
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino No. 706:

Nuovi fortissimi attacchi su Malta

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Nessun avvenimento importante sul fronte Cirenaiico dove l'attività degli elementi esploranti è stata ancora limitata dalle avverse condizioni atmosferiche. Aerei inglesi hanno compiuto una nuova incursione notturna su Bengasi senza per altro causare vittime; qualche danno.

Due nostri velivoli non sono rientrati. Un pilota è illeso.

Aeroplani germanici hanno centrato e affondato due grossi natanti in una baia dell'isola di Gozzo (Malta) e abbattuto in combattimento due Spitfire.

Formazioni di nostri velivoli da bombardamento, scortati da forti aliquote di apparecchi da caccia, hanno attaccato con successo l'aeroporto di Miceaba; dagli obiettivi raggiunti sono state viste levarsi dense colonne di fumo ed alte fiamme.

Vojno poročilo št. 706:

Novi hudi napadi na Malto

Uradno vojno poročilo št. 706 pravi: Nobenega pomembnejšega dogodka na cirenajskem bojišču, kjer je delavnost oglednikov še vedno oviralo slabo vreme.

Angleška letala so izvedla nov ponočni napad na Bengazi, ne da bi povzročila žrtve. Bilo je nekaj škode.

Dve naši letali se nista vrnili. En pilot je živ in zdrav.

Nemška letala so zadelo in potopila dve veliki barki v nekem zalivu na otoku Gozzo pri Malti ter v bojih zbila dve angleški letali vrste Spitfire.

Oddelki naših bombnikov so v spremstvu nočnih lovskih skupin uspešno napadli letališče Mikabba na Malti. Iz zadetih ciljev so videli, kako se dvigajo gosti stebri dima in pa visoki plameni.

Nemško vojno poročilo

Srditi boji na severnem delu ruskega bojišča

Hitlerjev glavni stan, 9. maja. Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil je včeraj objavilo tole vojno poročilo:

V donski kotlini, jugovzhodno od Ilmenškega jezera in na bojišču pri Volhovu so bili krajevni napadi močnejših sovražnih sil odbiti. Pri tem je nasprotnik izgubil 11 oklepnih voz.

V Leningradu je pri obstreljevanju vojaško važnih naprav izbruhnilo več hudih požarov.

Na Laponskem so nemške in finske čete po večdnevni srđiti boji uničile po protinapadih, o katerih je že bilo javljeno, obkoljeno skupino sovražnikovih sil. Pri tem je bilo mnogo vojakov ujetih in sovražnik je imel več ko 1400 mrtvih ter je izgubil orožje razne vrste. Na bojišču pri Murmanskju je bilo po obsežnih napadih še več sovražnih sil uničenih.

Notranji minister o praktičnih in političnih vprašanjih prehrane in cen

Rim, 9. maja s. Zbornični obračunski odbor je včeraj odobril proračun ministristva za notranje zadeve. K besedi so se priglasi različni govorniki, ki so svetovali, naj bi država razbremenila občinske proračune s tem, da bi prevzela del stroškov za bolnišnice in šole ter izdala posebne ukrepe za električno-cestna podjetja. Govorili so o boju zoper živinsko jetiko, o praktičnih in političnih vprašanjih prehrane s posebnim ozirom na preskrbo velikih mest. Zaradi teh vprašanj je nujno uveljaviti gospodarstvo, ki bo dočela temeljito na vzajemnosti vseh družabnih razredov.

Državni podtajnik za notranje zadeve Buffarini Guido je v odgovoru dejal, da je zadolženost občin precej visoka, da pa ni mogoče za zdaj rešiti vprašanja o razbremenitvi njihovih proračunov. Zdej je mogoče samo določiti najugodnejše poti, kako bi to vprašanje načeli takoj po sedanjih vojni. S tem delom se že bavi posebna komisija. Vprašanje o jetiki pri govedu bo primerno rešeno.

Glede vprašanja o prehrani je minister dejal, da bi bilo nevarno dovoliti, da bi živež svobodno prihajal s kmetov v velika mesta, in sicer zlasti zaradi tega, ker bi to povzročilo zvišanje cen in bi torej živeža bili deležni samo nekateri razredi. Vrh tega pa živež, ki ga ni dovoljeno prevažati v mesta, služi za pomožitev splošnih zalog, s čimer bi bilo morebiti omogočeno zvišati obroke živeža.

Glede vprašanja cen je glavna politična smerica ta, da jih država neposredno nadzoruje, in sicer vse, ne samo nekatere izmed njih. To poseganje v cene odgovarja zahtevam političnega, etičnega, gospodarskega in finančnega nauka fašistovske vlade. Pot v tem vprašanju določa tudi nova fašistovska civilizacija. Ta pot je korporativizem in morajo korporativne ustanove zlasti v vojni izpolniti vse svoje naloge. Treba je trdno verjeti ne samo v revolucionarne vzore, temveč tudi v vse ureditve, ki sta jih ustvarila Ducejev genij ter njegova titanična prizadevanja.

Glede mladinskega vprašanja drži, da se mno. go mladih ljudi danes bori in umira za fašistovski

Poslanice za dan vojske in imperija

Dnevna zapoved podtajnika za vojsko ter poslanici tajnika fašistovske stranke in ministra za italij. Afriko

Rim, 9. maja. s. Na dan vojske in imperija bo v Rimu vojaška slovesnost, pri kateri bodo svečano izročili zlate kolajne padlim in živim iz sedanje vojne. Slovesnost bodo prenašale vse radijske postaje.

Za 9. maj je državni podtajnik za vojno general Squero dal vojski naslednjo poslanico:

»Vojska še enkrat praznuje svoj dan v vojni. Od Rusije, ki je že spoznala legendarno bojno vneto Italijanov, pa do afriških obal, posvečenih po rimski omiki, po rimskem geniju ter po neustrašnosti vztrajnosti našega rodu, povsod utripajo naše zastave, italijanski vojaki pa se povsod junaško bore za zmago višje pravice med ljudmi. Na ta naš dan, ki je prav zares dan Italije, vojaki s trdno zavestjo o sedanjih uničevalnih svojih neukrotljivi voljo do zmage ter se drže zapovedi padlih: »Še višje in še dalje!«

V bratovski tekmi s hrabrimi tovariši iz mornarice, letalstva in milice, gleda vojska ponosno na nedavno preteklost. Nove strani slave, junaštva in žrtve so bile napisane. Naša vojska se je povsod postavila nasproti zagonu in nasproti orožju sovražnika kot nezlomljiva ograda.

Rim, 8. maja. s. Za 9. maj je list »Azione Coloniale« objavil poslanici tajnika fašistovske stranke in ministra za italijansko Afriko. Prva pravi: »Proslava dneva imperija je časti in ponosu italijanskega naroda sveta. V vseh srcih

ja trdnih prsi ter neupogljive volje, tudi tam, kjer sta oddaljenost in osamljenost jemala sleherno upanje. Žrtve je bila poročila za odgovor. Tesno strnjena okoli svojih zastav in trdno prepričana o zmagi kuje vojska domovini novo usodo »še višje in še dalje.«

Pozdrav Kralju! Pozdrav Duceju!

se vema bolj živo ko kdaj prei plamen hvalnosti do bojevnikov legionarjev, ki so z neprekosljivo hrabrostjo branili ozemlja naših kolonialnih osvojitvev. Njihovo baino junaštvo je s krvjo posvetilo gotovost našega povratka in znova potrdilo plemenite moralne in politične razloge, zaradi katerih fašistični imperij živi in bo živel v življenju italijanskega ljudstva, kakor usoden in neizprosno zgodovinski zakon, ki kaže potrebi po duhovni in ozemeljski razširitvi ter fašističnemu delu poti sreče in slave, vredne rimskih izročil.« — Aldo Viddusoni.

»Više in določneje odmevajo danes pod nebo domovine besede, ki jih je Duce izrekel v svojem proglasu 9. maja 1936. Italijanski narod, ki je s svojim delom in krvjo oplajal imperij, čuti, kako je tega dne bila posvečena nezmotljiva usoda, usoda, ki se bo po žrtvah morala vzrežati še globlje v narodovo dušo. Kdor je videl čudovita dela, ki jih je vlada opravila v Abesiniji v prvih letih po osvojitvi, in kdor ve, kako visoko junaštvo osvetljuje zadnje vo-

jaške dogodke v tej bolesteri deželi, tudi dobro ve, da niti grabeljivi bes sovražnikov niti mračna spremenitve ne moreta spremeniti te usode. In kdor je slišal opomin padlih ter oporoko, ki jo je vojvoda d'Aosta poslal z vrhov Ambe Alagija, preden je šel v smrt, ve, da se homo vrnili v naš imperij. Čeprav bi jo opoteča sreča mogla zadrževati, bo vendar zmaga spet dala ves sijaj italijanski zastavi od Rdečega morja do Indijskega oceana. Italijanski kolonisti, vojaki, ne utrudni v tej kočljivi in krvavi bitki, ki traja od prvih časov narodnega zedinjenja, naj se oborožijo s to vero pred oltarjem junakov in naj jo kar naprej potrjujejo in pončujejo. — Attilio Teruzzi.

Vladarjeva zahvala ljubljanskemu Visokemu Komisarju

Ljubljana, 9. maja.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je prejel naslednji brzojav: »Nj. Vel. Kralj in Cesar se iskreno zahvaljuje Vam, županom, voditeljem in vidnim predstavnikom Slovencev, za poslanico, poslano mu ob priliki obletnice aneksije Ljubljanske pokrajine!«

Minister Kraljeve hiše Acquarone.

Vesti 9. maja

V Sofiji je končala delo mednarodna komisija za razdelitev železniškega materiala, ki je pripadala bivši jugoslovanski državi. V komisiji so sodelovali zastopniki Bolgarije, Italije, Nemčije, Hrvaške in Madžarske. Znatno del omenjenega materiala so dobile balkanske pokrajine.

Vsi listi v Lizboni objavljajo na prvi strani nove omejitve, ki so jih v Angliji uvedli za štednjo z oblačili. Po 1. juniju bo namreč prepovedano nositi žepke na otroških oblekah. Prav tako ne bodo smeli rabiti pri oblekah vezanin, šipki ali posebnih okraskov. Tudi ženski stezniki bodo morali biti brez okraskov, in teža kovine, ki jo zanje uporabljajo, ne bo smela presegati 56 gramov.

Vse angleške delavke od 18. do 31. leta so sedaj pod državnim nadzorstvom in ne bodo mogle svobodno menjati služb. Pod državnim nadzorstvom pa pridejo tudi dekleta, ki so ravnokar zapustila šolo.

Španski ministrski svet je sklenil ustanoviti narodni zavod za letalstvo. Svet pa je odobril tudi ukrep o prednostih za vstop v državno službo, ki jih bodo imeli prostovoljci iz ruske vojne.

Sedanji guverner na Malti, sir William Dobbie, je odstopil, na njegovo mesto pa je bil imenovan lord Gort.

Berlinski sodišče je obsodilo na smrt 4 osebe, ker so kradle razne živilske potrebščine po berlinskih postajah ter ukradeno blago prodajale.

V kratkem se bosta sešla bolgarski in romunski prometni minister in bosta razpravljala o novem mostu čez Donavo na meji med Romunijo in Bolgarijo.

Portugalski ministrski predsednik Salazar je sprejel poslanika Južnoafriške unije in egiptskega poslanika v Lizboni.

Čilenski senat je dal predsedniku republike važna pooblastila, da sme sklicati obrambni svet ter razglasiti vojno stanje v posameznih pokrajinah ali po vsej državi zaradi zunanje nevarnosti ali notranjih neredov.

26 judovskih nameščencev so odpustili iz službe pri turški uradni agenciji Anatoliji in sicer zaradi pritožbe nekaterih turških politikov, čes da poročila te agencije niso vedno bila zadosti nevtralna.

Ker je bil dosedanji angleški poveljnik v Gibraltarju, lord Gort, imenovan za guvernerja na Malti so poveljništvo Gibraltarja dali generalu siru Collinu Jardineu.

Ameriški odbor za vojno izdelavo je od 31. maja dalje prepovedal uporabo bakra, brona in medu za okoli 100 gospodinskih in drugih predmetov, med njimi za pasje ovratnike, godala in električne britve.

Nemška sodba o Malti in njenih možnostih

Berlin, 9. maja s. Nemški letalski general Quade je danes objavil v listu »Börsen Zeitung« članek o letalski ofenzivi na Malto, kjer opisuje obrambne naprave te trdnjave; iz njegovega popisa izhaja, da se ni čuditi odporu, ki ga nudi ta trdnjava. Vojaški cilji so razpršeni na 300 kvadratnih kilometrov velikem površju. Otok je skalovit in je polno podzemskih rovov ter kavern, kjer so urejena skladišča, kamor so premeščene tovarne, ki lahko opravljajo svoje delo kakih 10 metrov pod zemljo, kjer so tudi številna letališča, ladjedelnice ter skrišališča za podmornice. Ves ta sistem podzemskih rovov je velika ovira za letalsko ofenzivo. Trdnjavo je mogoče uničiti le v celi vrsti dolgih in vztrajnih napadov. Navzlic tem težavam pa je letalstvo Osi že doseglo velike uspehe.

Malta je kot letalsko oporišče že popolnoma nevtralizirana. Otok ne more več dobivati pomoči in živil od zunaj, kar polagoma vpliva na odpornost branilcev. Že to dejstvo samo ni nikakršna malenkost, če pomislimo, da je na Malti nad 200.000 ljudi.

Velika pomorska bitka v Koralnem morju

Po dosedanjih poročilih so Japonci potopili dve ameriški letalonosilki, neko 32.000 tonsko ameriško oklepno ter poškodovali eno angleško oklepno in eno križarko

Tokio, 9. maja. s. Japonsko vrhovno poveljstvo poroča, da kaže, da sta v pomorski bitki, ki poteka v Koralnem morju (med Avstralijo in med vzhodnimi otočji) bili potopljeni ameriški letalonosilki »Yorktown« in »Saratoga«, razen tega pa neka ameriška oklepna vrsta »California«. Hudo je bila poškodovana tudi angleška oklepna vrsta »Warspite«. Hudo

poškodovana je bila angleška križarka vrste »Cambera« (10.000 ton). Letalonosilka »Yorktown« je imela 19.900 ton, posadko 1500 mož ter 500 letalcev. »Saratoga« je imela 33.000 ton, 1041 mož posadke. Boina ladje vrste »California« imajo 32.600 ton ter 1406 mož posadke. Angleške vojne ladje vrste »Warspite« imajo 30.600 ton ter 1180 mož posadke. Japonsko vrhovno poveljstvo pravi, da se je angleško-ameriški pomorski oddelek srečal z japonsko vojno mornarico 6. maja. Japonske enote so naslednji dan takoj napadle sovražnika. Agencija Domei poudarja, da se bo ta bitka imenovala »bitka v Koralnem morju« in da so japonske pomorske sile, ki nastopajo v Novi Gvineji dosegle zoper ameriški brodovje največjo zmago od začetka sedanje vojne.

Tokio, 9. maja. s. V japonskih krogih pripominjajo, da bodo družene države po izgubi letalonosilk »Saratoga« in »Yorktown«, ki so ju potopile japonske vojne ladje med bitko v Koralnem morju, imele samo še tri letalonosilke. Razen tega pripominjajo, da se je v zadnjem pomorskem spopadu jasno pokazala različno večja vrednost japonske mornarice.

Rim, 9. maja. s. Avstralski ministrski predsednik je v poslanski zbornici dejal: »Močno me skrbi, da ne bi pomorska bitka, ki poteka zdaj v Koralnem morju, imela odločilnega vpliva na vodstvo zavezniške vojne v jugovzhodnem delu Tihega morja. O uspehih bitke ni za zdaj moči reči še ničesar.«

Uradni obisk ministra Riccardija v Bolgariji

Rim, 9. maja. s. Na povabilo bolgarske vlade bo italijanski minister za zamenjavo in valute v spremstvu visokih uradnikov v kratkem odpotoval v Sofijo. Med obiskom bo minister imel priliko srečati se z glavnimi zastopniki bolgarskega denarniškega in gospodarskega sveta, s katerimi se bo posvetoval o najvažnejših vprašanjih, ki se tičejo gospodarstva obeh držav in pa trgovske izmenjave med Italijo in Bolgarijo v okviru sedanjega evropskega gospodarskega sodelovanja.

Nekaj ur pred padcem Corregidorja je bilo potopljenih pet ameriških pomožnih vojni ladij, poroča ameriško mornariško ministrstvo. Ladje so potopile posadke same.

V Ameriki bodo v 17 vzhodnih državah ameriške unije za 50% zmanjšali porabo petroleja in bencina, poročajo iz Washingtona.

Razstava o »sovjetskem raj« v Berlinu

Berlin, 8. maja. AS. Včeraj popoldne so zastopniki tujega tiska obiskali od sile zanimivo razstavo, ki jo bodo za občinstvo odprli danes. Razstava je najzvestejše ogledalo »sovjetskega raja«. V prvi razstavni dvorani prikazujejo neizčrpne vire naravnost bajnega bogastva neizmerne dežele, ki je bila stoletja skoraj čisto odrezana od ostalega sveta in je nekajkrat postala najnevarnejša »Protievropa«. Najhuje je evropsko-azijski vzhod grozil Evropi v zadnjih dvajsetih letih, od tedaj, ko je prišel na oblast boljševizem. V naslednjem paviljonu, nad katerim je napis: »Judovstvo in krivolčna norost«, si človek lahko ustvari sliko, kako se je semitski gnev razbesnel nad nesrečnimi ljudskimi množicami, ki so potrpežljivo prenašale judovske izkoriščevalce. Velik del razstavljenih stvari, ki razodevajo žalostna dejanja Judov pod sovjetskimi režimom, so prinesli iz muzeja v Nikolajevsku, mesta, ki je, kakor znano, od lanskega poletja v nemških rokah. Prirediteljem se ni bilo treba preveč prizadevati,

da bi položaj prikazali v pravi luči. Na lepem prostoru so prikazali slovite Potemkinove vasi, s katerimi je Stalin znal tako zelo slepiti evropski zakon. Za številnimi razstavljenimi stvarmi se skriva žalostna resnica. Na razstavi na primer je z vsjo natančnostjo prikazan kolhoz, v katerem se vidi kmet, ki živi življenje pravega sužnja v vsej njegovi neverjetni primitivnosti. Posebno učinkovit je posnetek, narejen na ulici v Minsku. Vsaka njegova podrobnost popolnoma odgovarja resničnosti in so jo prinesli v Berlin iz bivše ukrajinske prestolnice.

Najgloblji vtis pa naredi na obiskovalca razstave tisti paviljon, ki je posvečen delovanju GPU, nič manjšega pa v dvorani, kjer prikazujejo najodobnejše sovjetsko orožje. Na podlagi tega človek lahko dobi najjasnejšo sliko o smrtni nevarnosti, v kateri je bila Evropa, ter vsak lahko spozna, kako pravilno se je bil Hitler odločil, da je lanske poletje pravočasno nastopil proti tej grožnji.

Ob 60 letnici ljubljanske Glasbene Matice

Kdo so bili prvi delavci in učitelji v društvu

Ljubljana, 9. maja.

Ljubljanska Glasbena Matica praznuje letos lep jubilej. Praznik 60 letnega neumornega delovanja na glasbenem področju med Slovenci. — V ta namen je Glasbena Matica sklenila, da bo priredila vrsto prireditev, ki naj dokazujejo lepe njene sadove. Vse prireditve bodo le skromna proslava 60 letnice in pod geslom »Učite se glasbe«. Uvod v te glasbene prireditve je bil večer, ko je pisarniški ravnatelj Glasbene Matice, g. Mahkota, izčrpan orisal delovanje Glasbene Matice od njenega rojstva pa do danes, ko ima Matica velik ugled ne le doma, ampak tudi izven meja naše ožje domovine. Predavanje, ki so ga pozivljale številne skioptične slike, je bilo dobro pripravljeno in ga bomo posneli kolikor mogoče izčrpanje. Glasbena Matica tako pozornost tudi zasluzi, saj so pod njeno streho zrasli naši največji glasbeniki in pevci, ki niso navduševali samo domače publike, ampak so ponesli naše ime tudi v svet.

Dogodki leta 1848, so zajeli tudi naše kraje in prva posledica je bila, da se je lahko vršila tudi »Perva beseda« Ljubljanskega slovenskega zbora. Beseda je bila v Stanovskem gledališču. Takrat so prvič javno peli melodije Blaža Potočnika, Flajsmana in Slomška. Bile so sprejete z velikim navdušenjem. Naša zborovska literatura je rasla od leta do leta. Pesmi so prepevali predvsem v družbah, večjih skupinah in zlasti na taborih. Pravih pevskih društev pa takrat še ni bilo. Vedno bolj se je čutila potreba ustanoviti tudi glasbeno društvo. To misel je sprožil Blaž Kuhar, doma iz Spodnjega Tuhinja. Svojo zamisel je zaupal prijatelju Valentu, ki jo je objavil potem tudi v časopisu. Razen Voj. Valente imata največji zaslug za ustanovitev Glasbene Matice še Fran Ravnihar in Fr. Drenik. Prvi je predsedoval Matici od ustanovitve pa do prostovoljnega odstopa leta 1898, torej polnih 26 let. Tudi Drenik je bil odlični Matični delavec. Učakal je veličino svojega dela in je še ob 50 letnici Matice napisal vrsto spominov. — Prvi razgovori o ustanovitvi Matice so bili na Drenikovem vrhu na Rožniku. Društvena pravila so bila sprejeta in ustanovni občni zbor je bil 23. sept. 1872, na predvečer velikega zborovanja slovenskega učiteljstva.

Namen novoustanovljenega društva je bil, da mora vesteransko podpirati in gojiti slovensko ljudsko glasbo; kot posebno nalogo pa si je nadelo, da bo ustanovilo na Slovenskem pevsko glasbene šole. Že prvi tajnik Valenta je na ustanovnem občnem zboru dejal, da je treba gledati, da se v Ljubljani ustanovi višji glasbeni zavod, t. j. konservatorij. Po prvih 10 letih načrtnega dela je prišlo do otvoritve šole Glasbene Matice, na konservatorij pa smo morali čakati 47 let.

Odborova skrb je bila predvsem, najti primerne prostore za novo glasbeno šolo. V prvih letih Matičnega obstoja še ni bilo lastnih društvenih prostorov. Društveno imovino so prenašali iz hiše v hišo, kjer so pač dobili primerne strehe. Delovanje šole v takih okoliščinah je bilo zelo težavno, vendar pa je ljubljeno do Matice preostalo še tako velike ovire. In končno: prvi temelji za lastno glasbeno šolo so bili dani. Izredni občni zbor je pooblaš-

stil odbor, da kupi poslopje v Vegovi ulici in najame posojilo za preureditev poslopja v šolske namene. Župnik Aljaž je bil velik dobrotnik tedaj, saj je sam iz žepa daroval 100 gld. v omenjeni namen, dočim so vsi drugi zbrali za odkup hiše 329 gld.

Notranje delo Glasbene Matice in s tem njen sloves, pa je šlo vztrajno naprej. Ta sloves so ji v prvi vrsti prinesli uspehi koncerti pevskega zbora, ki je dobil z Matejem Hubadom izvrstnega interpretata in izvajalca. Ob potresni katastrofi l. 1893, pa sta bili obe poslopji tako poškodovani, da so ju morali podreti. Matica se je morala spet seliti. Potresna katastrofa je resno zamajala društveni obstoj, še prejšnji dolgovci niso bili poravnani. Toda z delom niso prenehali. Novo glasbeno poslopje so blagoslovili že oktobra 1896. Poslopje v Gosposki ulici pa je bilo obnovljeno leto pozneje. Tekom let so lepašča zunanost obeh matičnih poslopj, tako da je še danes Matično poslopje v Vegovi ulici mestu v prvi okras.

To naj bo kratek obris, kako je začela živeti naša Glasbena Matica in kako je prišla do svoje strehe.

Gospodinjam v nasvet

Kljub temu, da so nam razmere prinesle mnogo izkušenj, kako pečemo kruh iz koruzne moke, dela peka koruznega kruha mnogim gospodinjam še vedno velike preglavice. Nič brige več, spoštovana gospodinja. Takole ravnaj, pa boš naredila kruh kakršnega si želiš in da ga bodo vsi veselili:

Kilogram koruzne moke popariš z vrelo vodo — še boljše je seveda mleko — in dodaš, ko se ohladi, primerno količino stopljene soli, nato kvasa in primešaš tri do štiri žemčke krompirja. Posebej zamesi nato še pol kilograma enotne moke, ki ji prav tako dodaš kvasa in soli ter zamesiš v trdo testo. Testo iz enotne moke razvaljaš, kakor za potico in ga namažeš s poparjeno in na opisani način pripravljeno koruzno moko. Namazano testo zviješ in ga vložiš v pekačo. Najboljše je prstena pekača. Preden daš testo v pečico, naj na toplem prostoru zjaha. Tako pripravljeni kruh je prijeten tudi za oko, saj je lepo marmoriran in ima videz kot prava potica.

Ribnica

Poravnajte naročnino za naš časopis samo pri našem novem raznašalcu g. Klunu Franu. Dolenja vas 106. Pri njem boste lahko dobili tudi nove in stare knjige »Slovenčevke knjižničarice«. Vsi, ki niste doslej redno prejeli lista, boste list prejeli v bodoče redno od novega rednega, starejšega raznašalca. Vsako novo nerodnost pri dostavi lista blagovolite takoj javiti g. kaplanu.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Ljubljana, 9. maja.

Po dogovoru z zastopniki in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu Komisariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII-2 št. 2088-8 Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 11. maja 1942 zjutraj dalje, dokler ne izide nov ceni.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Kislo zelje na drobno 3 L; kmečko kislo zelje 2.50 L; repa na drobno izpod 10 kg 0.75 L; repa na debelo 0.60 L; kislja repa 2 L; otrebljeno rdeče zelje 3 L; kolerabice 3 L; rumena koleraba na drobno 1 L; rdeča pesa 3 L; rdeči korenček brez zelenja 4 L; rumeno korenje na drobno 1 L; črna redkev 1.50 L; rdeča redkica 10 L; osnazi hren 4 L; šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.50 L; petušilj 4 L; por 3.50 L; zelena 4 L; domača trda in zdrava čebula 3 L; šalota 4 L; česen, 25 glavica na kilogram, 7 L; otrebljena, ne pa namočena berivka 10 L; otrebljeni, ne pa namočeni zeleni regrat 2 L; otrebljeni, ne pa namočeni beli regrat 3 L; motovilec 6 L; domači otrebljeni, ne pa namočeni radič (cikorija) 4 L; otrebljeni, ne pa namočeni gojeni radič 6 L; otrebljeni, ne pa namočeni zeleni radič 10 L; nenamočena mehka spinaca 6 L; domači beluš 14 L; liter suhih bezgovih jagod 6 L; kilogram suhega šipka 8 L; suho lipovo cvetje 20 L; rabarbara 10 L. Domača jabolka I. vrste (kanadka, bobovec, gambovec, dolenska voščenska, kaseleka in Baumannova reneta) 8 L; II. vrsta (tafelček, rožmarinček, carjevič) 7 L; III. vrsta vsa druga drobna jabolka 6 L. Debeli čebulček 8 L; drobni čebulček 10 L; jajca po 1.75 L komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za

S Hrvaškega

Ob priliki gostovanja zagrebške opere v Firenzi, kjer je nastopila s svojim »Erom« od Gotovca, je pri vseh italijanskih glasbenih činiteljih žela največji uspeh. K lepi izvedbi je zagrebški operi čestital tudi italijanski prosvetni minister Pavolini.

Kakor so mogli ugotoviti, je bilo na zagrebškem spomladanskem vselejmu, ki je bil pred nekaj dnevi zaključen, nekaj čez četrto milijona obiskovalcev. Samo na zadnji dan vselejseja je prireditev obiskalo nad 80.000 ljudi. Ta prvi vselejšem v Nezavisni Hrvaški Državi je bil eden izmed najbolj obiskanih, kar jih je kdaj bilo v Zagrebu.

Hrvaški državni tajnik za javna dela je pred nekaj dnevi obiskal znani stari grad Ožalj. Grad bo treba temeljito popraviti in ga ohraniti pred razpadom. V preurejenem gradu bodo dobili prostor za muzej in potrebne prostore za »Hrvaškega zmajca«.

V zagrebškem zavodu za italijansko kulturo je imel pred dnevi znani italijanski kipar Giandomenico de Marchis prav zanimivo predavanje o velikem italijanskem geniju Michelangelu.

Hrvaški poslanik v Bukarešti je sprejel onj dan hrvaško umetnico Lorkovičevu, ki je nastopila na svojem koncertu v romunski prestolnici.

Par tisoč hrvaških mladeničev bo letos delalo na polju in tako pomagalo domovini do zaslužene vojne zmage.

Banjalusko gledališče je priredilo posebno predstavu, katere čisti dobiček je bil podarjen otrokom tistih staršev, ki so padli v borbah s komunisti.

Travniški mestni proračun za bodoče leto, ki znaša okrog 7 milijonov kun, je bil sprejet pri nadrejenih oblasteh.

Sarajevsko državno gledališče je pred dnevi gostovalo v Dubrovniku, kjer je odigralo nekaj najboljših svojih nastupov.

V Osijeku je bila na svečan način odprta policijska šola. Neporočni policaji bodo imeli v šoli vso oskrbo. Ko niso policaji v službi, morajo biti na raznih predavanjih, tako da bodo mogli potem položiti policijski izpit na glavni policijski šoli v Zagrebu.

Ob priliki 25 letnega jubileja papeževga škofovanja bo zagrebška salezijanska mladina priredila lepo proslavo v frančiškanski dvorani. Na proslavi bo tudi več glasbenih točk.

Na protizidovsko razstavo, ki je prirejena v Umetniškem paviljonu v Zagrebu, prihaja vsak dan veliko ljudi, ki z zanimanjem ogledujejo okusno prirejeno razstavo. Razstava bo odprta ves maj. Vtis vse razstave je, da so bili židje največji neprijatelji Hrvatov.

Kakor je odločil hrvaški poljedelski minister, bodo morali letos hrvaški kmetje svoje posevke zavarovati proti morebitnim prirodnim nesrečam.

Novice iz Oržave

Podpisovanje zakladnih bonov v Dalmaciji. Agencija »Agita« javlja iz Dalmacije, da so se tam gospodarske organizacije in denarne ustanove zelo zanimale za novo izdajo zakladnih bonov, katerih podpisovanje se je zaključilo s koncem aprila. Vpisovalcev je bilo več kakor pa pri prejšnji izdaji, posebno v Zari. Agencija pravi, da je treba v tem dejstvu videti poseben dokaz za visoko moralno zavest, ki jo imajo dalmatinski hranilniški vlagatelji, ki vedo, da domovina rabi za doseg zmag nad svojimi nasprotniki sredstva in da je zavezno prebivalstvo dolžno dati vojakom potrebno orožje v roke.

Ribolov v Dalmaciji. Ribolov je bil za dalmatinsko prebivalstvo v veliki večini najboljši vir dohodkov. Ob dalmatinski obali so dobra lovišča, toda poprej se lov kar ni mogel uveljaviti in doseči tiste vloge, ki bi jo lahko imel. Nova uprava je začela izvajati poseben načrt, ki naj bi ne le moderniziral sedanje ribiške naprave, temveč jih tudi povečal. Začeli so z motorizacijo ribiških čolnov, z urejanjem hladilnic in povečanjem tovarn za predelovanje rib, nakupili pa bodo tudi nove brodice, ki bodo ribe prevažali v druge obmorske kraje. Za industrijo predelovanja rib pa je bila izdana posebna uredba, ki naj bi pospešila modernizacijo naprav, obenem pa zagotovila tovarnam možnost, da bodo obratovala skozi vse leto v polnem obsegu.

Kazni za kršilce predpisov o prodajanju oblačil in klanju živine. Milansko sodišče je obsodilo na pet let in pet mesecev zapora ter 6000 lir kazni sledeče obtožence: Camozija Giovannija, Pallegatta Luigija, Stucovitza Giacoma, De Bernardija Giovannija in Polizzarija Ernesta. Tri leta in pet mesecev zapora pa je dobil Pisani Giulio. Vsi skupaj so skrivaj prodajali oblačilno blago in trgovali z odrezki oblačilnih nakaznic. — Sodišče v Bielli pa je sodilo več kršilcem predpisov o klanju živine. Šest let in štiri mesece bo sedel za zameznenimi okoli Gatta Giovanni, pet let Uberti Bona Blise, pet let in devet mesecev pa bo sedel Bosio Carlo. Vsakdo izmed njih bo plačal tudi večjo denarno kazen.

Uspeh podpisovanja 5% zakladnih bonov. Finančni minister in predsednik Banke d'Italia sta sporočila Duceju, da je podpisovanje 5% zakladnih bonov, katero se je zaključilo z zadnjim aprilom, prineslo presenetljiv uspeh. Vsega skupaj je bilo podpisanih za 24 milijard 541 milijonov in 387.000 lir bonov. To pomeni, da je to podpisovanje presleglo podpisovanje od lanskega septembra za 4 milijarde 311 milijonov lir. Pri podpisovanju, tako pravi poročilo, niso sodelovali le veliki bančniki in industrijski koncerni, pač pa pretežno mali ljudje in hranilniški vlagatelji. Po tem takem bi novi uspeh podpisovanja pomenil velik uspeh akcije kakor tudi dokaz za disciplino, katero je ljudstvo pokazalo, ko je šlo za zbiranje sredstev za državo v vojni.

Prisega papeške švicarske garde. V sredo je bila v Vatikanu slovesna zaprisega rekrutov papeške švicarske garde. Zaprisega je zmerom na spominjati dan, ko je morala švicarska garda 8. maja 1527. leta pri nemirih hraniti mesto Rim in je izgubila v bojih nad sto mož. Preziveli člani garde pa so potem pospremili papeža Klementa VII. na njegovem begu v Castel Sant Angelo. Pred slovesnostjo zaprisege je imel gardni kaplan slovesno sv. mašo, nakar sta bili podeljeni zaslužnostni kolajni dvema članoma garde.

Nesreča pri popraviljanju ceste. V bližini Lubina pri Tolminu so delavci popravljali cesto, ki se vije v serpentinah proti hribu. Na delu sta bili dve skupini in sicer ena višje, druga pa nekaj nižje. Nenadoma pa se je odtrgala od zgornjega ovinka velika skala in zgrmela v skupino delavcev na spodnjem ovinku. Delavci so se večinoma razbegnili, toda skala je dohitela 55 letnega Ermenegilda Serafinija in ga butnila z vso silo ob rob ceste. Mož se je pobil po životu in raztolkel glavo. Prepeljali so ga v goriziško bolnišnico, vendar so zdravniki dejali, da z njegovim življenjem najbrže ne bo nič.

V ponedeljek, 11. maja, bo prva produkcija gojenecv šole Glasbene Matice v okviru propagandnega tedna »Učite se glasbe«. Na tej produkciji bodo nastopili gojenci solopsevskega oddelka ravnatelj Betetta, dalje klavirskega oddelka učitelj: Bradac Zorke, Sonca Viktorja, Drnovškove Emilije, Strukljeve Milene, Hrastove Silve in Seseke Vide. Violinski oddelek bo zastopal z gojenci Gregora Jurija, oddelek za čelo z gojenci gosposke Jerajev. Iz šole višjega režiserja Osipa Sesta bo nastopil en gojenec. Začetek produkcije je točno ob pol 6 zvečer v mali filharmonični dvorani. Podrobni spored se dobi v knjižarni Glasbene Matice in je obenem vstopnica k produkciji.

V treh vrstah...

Znana nemška pripovedovalnica pravljic Marija Fischer je imela dobro obiskan večer tudi v Trbovljah. Otrokom je pripovedovala lepe pravljice.

V Zgornje Gameljne so bili pozvani na zborovanje gorenjski obratni zaupniki. Na zborovanje je prišel tudi standardni vodja in je v svojem govoru orisal položaj delavstva v nemški državi. Razen tega govora so bila še druga predavanja.

O Adolfu Hitlerju so govorili na prvem javnem zborovanju pri Sv. Ani nad Tržičem. Na zborovanju je pela tudi šolska mladina.

Na vsakega prebivalca Koroške odpade pri zadnjih denarnih zbirkah po 184.30 pfenigov. To je največja vsota, ki odpade na poedina iz vseh pokrajin Nemčije.

V breziškem okraju imajo dozda pet otroških vrteev.

V Mariboru je imel nek ptujski zdravnik zanimivo predavanje o raku in o borbi proti njemu. Predavanje so polnasjevale tudi lepe skioptične slike.

Tri kuharske tečaje drugega za drugim so imele žene in dekleta v Senčurju pri Kranju. V vsaki skupini je bilo po 20 deklet.

Iz Poljanske doline je spet odšla nova skupina deklet na Koroško, kjer bodo delale. Že prej je odšlo na delo iz iste doline veliko fantov in deklet. Pišejo da se imajo dobro.

E. Wallace

21

RDEČI KROG

ROMAN

Zaradi kakšnih opravkov je prišel, ni zvedela. Iz njene pisarne, v kateri je bila sama, kot se to spodobi zasebni Brabazonovi tajnici, se ji je posrečilo videti ga, ko je govoril z nekim nameščencem pri blagajniškem okencu. O vsem tem je vestno obvestila Rdeči krog.

Inspektor za krog ni prišel in prav tako tudi ni videla Jacka Beardmorea. Ni hotela preveč misliti na Jacka, kajti to ji je vzbujalo neprijetne spomine.

John Brabazon, predsednik banke Brabazon, je bil postaven in za svoje nameščence nedostopen človek. Kadar je bil razburjen, je imel značilno navado, da je s svojimi belimi rokami grebel po gostih kodrastih lasih za tilnikom. En koder je nato za trenutek ovil okrog kazalec, potem pa je počasi podrsal s prsti po vseli glavi, ki je bila sicer plečasta, in se je ustavil z njimi na čelu. V trenutku, ko ga opisujemo, je bil gospod Brabazon v svojem lepo opremljenem uradu. Sedel je pri svoji pisalni mizi, glavo je imel sklonjeno, prsti pa so mu počivali na obrveh. Zdelo se je, kakor bi bil zatopljen v molitev.

Gospod pa, ki mu je sedel nasproti, ni imel nobenih posebnih značilnosti. Bil je visok in plečat mož, ki je nekoliko glasno dihal. V telo je bil zabuhel, očividno zaradi lenobnega in brezdelnega življenja. Ni imel navade, da bi se z rokami poigral. Nasprotno, držal jih je mirno prekrizane na svojem telovniku.

»Dragi moj Mar!« je dejal z mehkim in skoraj božajočim glasom mr. Brabazon, »vi včasih zlorabljate mojo potrpežljivost, da niti ne omenim denarne škode, ki jo trpim zaradi vas.« Plečati mož se je porogljivo zasmel.

»Za to vam vendar nudim varnost, Brab. Odlično varnost. Tega vendar ne morete zanikati.«

M. Brabazon je pobobnal s prsti po robu svoje pisalne mize. »Prinašate mi nemogoče načrte in dozda sem bil dovolj neumen, da sem jih podpiral z denarjem,« je dejal. — »Te neumnosti mora biti že enkrat konec. Saj vendar ne potrebujete moje pomoči, ko pa znaša vaše imetje samo v moji banki skoraj sto tisoč funtov.«

Mari je pogledal okrog sebe, se sklonil naprej, nato pa dejal: »Povedal vam bom neko dogodivščino. Dogodivščino o nekem revnem bančnem uradniku, ki velikokrat ni imel niti belica v žepu. Ta uradnik se je poročil z gospo Sellerjevo, vdovo po bivšem lastniku banke Seller. Ta vdova je bila dovolj stara, da bi mu bila lahko mati. Umrla je nenadoma v švic. Baj je padla v neki prepad. Meni je vse znano! Ali mar nisem fotografiral lepih gorskih motivov? Ali vam nisem še nikoli pokazal fotografije o tisti tragični nesreči? Da, vi ste na njej, čeprav ste pri zaslišanju izpovedali preiskovalnemu sodniku, da ste bili kilometre daleč, ko se je nesreča dogodila.«

Mr. Brabazon je srepo gledal v mizo. Niti mišica se mu ni zganila na obrazu.

»V ostalem pa,« je nadaljeval Mar! z bolj mirnim glasom, »saj zmorete to. Pripravljate se na neko drugo zakonsko zvezo. Ali ni res tako?«

Bankir je dvignil oči in pogledal svojega obiskovalca ter pri tem namršil obrvi.

»Kaj mislite s tem reči?« je vprašal.

Mr. Mar! se je očividno zabaval. Udaril se je po kolenih in smeh ga je kar dušil.

»Kaj pa ste imeli s tisto osebo, ki ste jo srečali na Steyne Squareu oni večer? S tisto osebo v zaprtim avtomobilu, mislim? Kar nič ne tajite! Videl sem vas! Bil je prav čuden avtomobilček.«

Šele zdaj je Brabazon prvič pokazal znake vznemirjenja. V obraz je bil bled in oči kakor bi se mu bile udrle.

»Preskrbel vam bom posojilo,« je dejal.

Trkanje na vrata je prekinilo mr. Marla, ki je pokazal zadovoljen obraz. Na Brabazonov »napreč« so se vrata odprla in v sobo je vstopilo neko dekle, zaradi katere je Mar! pozabil na vse drugo.

Dekle je prineslo nek listič in ga položilo na mizo svojega delodajalca. Bilo je očividno s svinčnikom napisano telefonsko sporočilo.

»Bela — zlati — rdeče.« To so bili prvi vtisi, ki jih je občutil Mar!, ko jo je zagledal.

Imela je nežno, snežno belo kožo, ustnice rdeče kot cvetoči mak in lase zlate kot zrel klas. Mar! jo je videl le od strani. Ni mu pa ugajal resni izraz v njenem obrazu. Njemu so bolj ugajale ženske lahkomiselne in živahne značaja. Lepota njenih ust, nosa in obrvi ga je kar omamljala.

Zadiral je nekoliko hitreje in ko je po kratkem šepetajočem dvogovoru odšla, se je oddahnil.

»To je prava kraljica!« je dejal. — »Videl sem jo že nekje prej. Kako neki se že imenuje?«

»Drummond. Talija Drummond,« je dejal mr. Brabazon hladno opazujoč prostaškega moža.

»Talija Drummond,« je počasno pronyoval Feliks. — »Ali ni to ono dekle, ki je bilo v službi pri Froyantu? Tudi vam je nekoliko všeč, kaj ne, mr. Brabazon?«

Mož pri pisalni mizi ga je nepremično gledal in dejal:

»Ni moja navada, da bi dvoril svojim uslužbenkam, mr. Mar!-Gospodična Drummondova je zelo dobra delovna moč in to je vse, kar zahtevam od svojih uslužbencev.«

Mar! je okorno vstal in se smejal.

»Kar se pa one druge zadeve tiče, se bova videla jutri zjutraj,« je dejal in se še vedno smejal.

Mr. Brabazon je bil nenavadno resen.

»Jutri ob pol enajstih,« je dejal, ko je spremljal gosta proti vratom. — »Ali pa ob enajstih, če morete?«

»Biti gasilec, to je moj velik ponos«

Kaj pripoveduje mož, ki opravlja že nad 40 let gasilsko službo

Cerknica, na sv. Florijana dan.

Vsako leto enkrat, 4. maja, na praznik sv. Florijana se gasilci zberejo, da proslave god svojega patrona in zavetnika. Ta dan se udeležijo — po deželi pa na Florijanovo nedeljo — sv. maše, ki se bere za umrle tovariše.

Gasilci, posebno oni na deželi, ki opravljajo to službo brezplačno, so in morajo biti ljudje polni požrtvovalnosti, nesebičnosti, ljubezni do bližnjega in junaštva. Ko pridejo trenutki, niemu njegov osebnosti jaz ne sme pomisliti nič, žrtvovati se mora le za svojega bližnjega, pred očmi mora imeti vse drugo dobro. Le svoje osebne koristi mora in tudi jih pozabi.

Ta skriti, nesebični ljudski dobrotniki, — kakor bi ga lahko imenovali — že svoje 41. leto opravlja težko in nevarno službo. Skoraj 40 let vodi vožnjo četo. Prav je, da tudi v javnost pride od časa do časa beseda o takih skritih junakih, da se jim vsaj na ta način izkaže priznanje in hvaležnost.

V Dolenji vasi stanuje. Sicer je življenja sneg že nekoliko pobelil njegovo glavo in nekdanje ravnje telo se je že nekoliko upognilo. Toda zdi se mi, če bi ga danes videl in slišal zapovedovati njegovim fantom-gasilcem, da je še vedno tisti, kakor pred 20 leti. Toliko nazaj se ga namreč spominjam.

Na praznik sv. Florijana sem ga obiskal. Zdi se mi, da je praznoval. Gasilec cel, z dušo in telesom! Sicer stoji njegova hiša malo ven iz vasi. Spet je čevljar. Sicer je mislil ta poklic že opustiti, toda taki so pač časi, da se ga je ponovno oprijel. Z delom in uspehom je zadovoljen.

Na steni opazim diplome in odlikovanja. Na vrnem mestu sta sprevljeni pa poleg drugih številnih, tudi zlata in srebrna kolajna. Ko mu povem, po kaj sem prišel, je bil zelo zadovoljen. Prav je, mi je dejal, da tudi naš mladi rod izve, kako smo varovali in reševali njegove domove, v kolikih in kako težkih nevarnostih smo bili, koliko ur in noči smo prebdeli, čakajoč, kje bo ognjeni petelin zapel svojo pogubonosno pesem. To mi bo, samo na skrivaj vam povedano, majhno priznanje za vse moje delo, ki ni bilo baš majhno: 41 let opravljam službo prostovoljnega gasilca. Delo nas gasilcev je in mora biti žrtvovanje, a tako malo je ljudstvo hvaležno za vse to. Le v trenutkih, ko je naša pomoč res potrebna, no, takrat je človek še nekoliko »obrajtan«, potem pa je kmalu vse pozabljeno.

Po vojni sem prevzel komando

O našem društvu in mojem udeleževanju v njem bi radi kaj izvedeli?

Gasilska četa v Dolenji vasi je bila ustanovljena leta 1891. Njen ustanovitelj Petrovič Janez že vrsto let počiva v grobu. V prvih deset let dela te male gasilske čete nimam toliko vspolnjenja, ker se takrat še ni vodila službena knjiga ali kakor bi jo lahko imenovali »knjiga dogodkov«. To smo začeli pisati šele 10 let kasneje, t. j. 1901. Jaz sam sem pristopil k gasilcem kot 17. leten otrok ali če hočete kot 17 leten fantič. Po vojni leta 1918 pa sem prevzel vodstvo v svoje roke. V tej funkciji sem še danes. Poln navdušenja za ta, vzvišeni poklic sem se lotil dela. Moje može in fante, vpisane v to organizacijo, sem učil in izučil v prave gasilce. Še danes lahko s ponosom rečem: če je kje izbruhnil požar, gasilci iz Dolenje vasi so gotovo bili med prvimi na kraju požara. Njihova agilnost je daleč znana.

...sodeloval pri 87 požarih...

Službena knjiga ali »knjiga dogodkov« izkazuje, poleg vpisov raznih in številnih vaj, parad, prireditev, občnih zborov in sei tudi črno številko 87, toliko je namreč bilo požarov, pri katerih je kot gasilec sodeloval naš jubilar. Največji in najhujši požar je bil onaj leta 1902, ko je pogorela skoraj vsa vas Martinjak. Skoraj nič manjši ni bil onaj leta 1928, ko je neko nedeljo popoldne pogorela vas Gorenje Jezero. Dne 22. avgusta 1911 pa je bil silno nevaren in velik požar v Cerknici. Tedaj je poleg Vidmarjeve in Znidaršičeve hiše pogorelo tudi večje število drugih objektov. Avgusta leta 1931. pa smo sodelovali pri gašenju velikega požara na Blokah.

Največ požarov beležimo leta 1934. Takrat smo gasili v naslednjih vaseh: Podskrajnik, Begunje, Zerovnica, Begunje, Cerknica, Dolenja vas, Cerknica, Grahovo in še enkrat Zerovnica.

...in bil v smrtni nevarnosti...

Tudi to naj vam povem, da boste videli in se prepričali, da je delo gasilca pri reševalnih delih vedno nevarno.

Ko je pred leti gorelo v Zerovnici pri Remžarju, sem vodil svojo četo tja. Ker sem vodil vsa reševalna dela, sem slučajno zašel nad klet, od koder sem hotel poveljevati gasilcem. Ogenj je bil že na treh straneh. Kar naenkrat se pod menoj vdre strop, padem v globino, kjer je tudi že bil ogenj. Samo roko sem imel prosto, da sem jo pomolil skozi odprtino, skozi katero sem padel. Priskočili so mi na pomoč prijatelji, ki so me rešili, sicer bi bil gotovo tam našel smrt. Spet drugič je bil požar v Dolenji vasi. Ko se je podiralo ogródje, ki je seveda gorelo, sem hotel povleči iz nevarnosti enega od gasilcev, da se ne bi nanj podrl tramov. Njega sem sicer povlekel iz nevarnosti, tedaj pa se je sesulo tramovje in goreč tram mi je padel na glavo, sreča da sem imel čelado in ni bilo huišega. Toda takih in še večjih nevar-

Na Ljubljani ne bo elektrarne

Letos bo končno vendar zaključena regulacija Ljubljane

Ljubljana, 8. maja,

Ko so pričeli lani graditi novo trajno zapornico na Ljubljani pod cukrarno, smo zapisali, da je to zadnje razdobje regulacije Ljubljane, končna rešitev vprašanja, ki se je vleko v življenju našega mesta že najmanj tri stoletja. Zapisali smo, da ostane za mesto Ljubljano samo še ena točka, nekako, kakor klica k stavku, namreč zgraditev elektrarne pod novo trajno zapornico. Površni sklepi bi res govorili za zgraditev take elektrarne, saj ne bi bilo treba reke regulirati, kakor so jo morali drugje, kjer so gradili vodne električne centrale, ker je Ljubljana že tako in tako regulirana, jez postavljen, torej bi bilo treba postaviti pod zapornico le ogródje elektrarne in tukaj bi bil poceni tok. Razni strokovnjaki so zračunali, da bi taka elektrarna pod zapornico zmogla okoli 800 kilovatov zmogljivosti, dovolj, da bi imela Ljubljana javno razsvetljavo — zastoj. Toda Ljubljana je muha za reka, kar vemo najbolje iz lastnihkušenj in tudi pri načrtih za to elektrarno je odpovedala. Namreč prav tedaj, ko bi bilo v Ljubljani dovolj vode, tedaj elektrarna ne bi mogla delovati! Voda pod zapornico bi bila namreč zelo visoka, saj bi jo strugi udarjala proti zapornici celo nazaj, voda nad zapornico pa precej nizka, ker bi morala biti zapornica pač odprta, — že zaradi nevarnosti povodnji na Barju. Padec bi bil zelo nizek. Kadar pa bi Ljubljana imela malo vode, tedaj bi znašal padec vode na Ljubljani pač okoli tri metre, dovolj za kakšno malo turbino, toda vodni pritisk bi bil prav tedaj majhen. Za nekaj mesecev obrata na leto se torej ne splača na Ljubljani graditi vodne električne centrale, ker to ne bi bilo niti go, spodarsko, povrh tega pa, kdo jamči da bi mogla ta mala centrala kljubovati raznim navalom vode, ki jih sem in tja kakšno leto Ljubljana prinaša toliko! Vendar smo seveda zadovoljni, ko vidimo, da se zgradnja trajne zapornice na Ljubljani pod cukrarno uresničuje stoletni sen Ljubljančanov: Ljubljana bo letos — vsaj kar se tiče našega mesta — končno veljavno regulirana.

Ne zaradi lepote mesta Ljubljane, bolj zaradi Barja in zaradi naglega odtoka vode skozi mesto, je bilo pred kakšnimi tristo leti sproženo vprašanje regulacije Ljubljane. Nekatere podmene sicer trdijo, da so že Rimljani načeli z izkopom Ljubljanskega dna nad tedanjo Emono, da bi lažje omogočili plovbo čolnov po tej reki. Zgodovinsko točno pa je, da so nekako pred tristo leti tedanji deželni stanovci ukazali odstraniti dva rečna otoka med sedanjimi Prulami ter Krakovim in Trnovim. Na enem teh otokov je stala celo mala cerkva, posvečena sv. Volkenju (sv. Wolfgangu), ki je s to prvo regulacijo Ljubljane seveda tudi izginila. Druga regulacija Ljubljane je bila, ko so dali kranjski deželni stanovci prekopati sedanjo strugo med Kodeljevimi ter med Mostami — prej je Ljubljana tekla skozi Planir, tam kjer so sedaj lepe

nosti je bilo mnogo, toda vedno sem čudežno bil rešen.

Ob tej priliki se moram spomniti enega res požrtvovalnih gasilcev, ki je svoje življenje dal za ta lepi poklic. Anton Logar iz Cerknice. Saj ga poznate. 18. VIII. 1928. leta je gorelo pri Sparembliki v Cerknici. Strela je zanelila skedeni. Pokoini Tone je hotel rešiti izpod gorečega skednja poln voz. Tedaj pa se je zrušilo goreče tramovje in ubogega Toneta pokopalo pod seboj. V silnih bolečinah je potem izdihnil svojo dušo. Žrtvoval se je za gasilski poklic.

Druge misli mi gredo k staremu pionirju gasilstva na Notraniskem, Simonu Mramorju. Njegova prsa so krasila vsakovrstna odlikovanja. Nad 80 let je imel, ko je umrl, toda vse življenje je bil zvest in stoodstotni gasilec.

Se in še vam bi lahko pripovedoval o gasilstvu. Toda dovolj naj bo za tokrat. Če bi kdaj imel čas in priliko, bi malo bolj na široko opisal to svoje življenje. Sicer pa, če se kdo zanima kaj bolj, lahko stopi sam do njega. Gasilca Matija Šparemblika iz Dolenje vasi poznamo vsi.

Obliubil sem, da bo to njegovo pripovedovanje dobilo prostor v časopisu. To naj mu bo majhno priznanje za njegovo veliko, nesebično delo. H koncu pa mu kličemo še: Matija, korajžno naprej in še na mnoga leta. Vodi hrabro in vztrajno četo svojih korajžnih fantov!

L. B.-e.

Ljubljana

Koledar

Danes, sobota 9. maja: Gregor N. Nedelja, 10. maja: 5. pr. Kriz.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli. Tvrševa c. 6; mr. Hočevnar, Celovška c. 62; mr. Gargus, Moste-Zaloška cesta.

V Žužemburku je umrl v najlepši moški dobi daleč okrog znani organist gosp. Franc Požun, tajnik Hranilnice in posojilnice, zastopnik Vzajemne zavarovalnice in odlični pevovodja. Ravnji je požrtvovalno sodeloval v vseh panogah našega katoliškega gibanja. Pokoj njegovi duši! Številni osiroteli družini naše iskreno sožalje!

Mizarske pomočnike vlijudno vabimo na se-stanke, ki bo v nedeljo, dne 10. maja 1942, ob pol 10 dopoldne v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva cesta 22, pritičile. Na sestanku bomo poročali o novi kolektivni pogodbi za mizarsko stroko in o zaščiti delavstva v mizarskih obratih in določil delomovalcev lesne stroke pri Pokrajinski delavski zvezi v Ljubljani.

Znamenitega flamskega dramatika Ghéona lepo delo »Sultanova hči in dobri vrtinar« bomo videli na Vnebohodu, 14. t. m. ob 7 popoldne na franciškanskem odru. Ker ima drama globoko religiozno vrednost, jo občinstvu toplo priporočamo. Vstopnice po 5, 4, 3 in 2 liri dobite v predprodaji in trgovini Sfiligoi.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljala od sobote od 20 do ponedeljka do 8 zjutraj mestna zdravnica dr. Zitko Jožica, Pleteršnikova ulica 13. Telefon 47-64.

Mati (učiteljica) ali hčerka (z malo maturo) s perfektnim znanjem nemškega jezika nujno iščeta kakršne koli zaposlitve. Pomoč pri upravi »Slov. doma« pod »Pridne in poštenec« 151.

COM. ALFONSO CAMAGNA

Casa fondata nel 1900 Ustanovljeno l. 1900
Commissioni - Espor Poverjeničstva - Izvo-
azioni - Rappresen ništva Zastopstva -
tante - Depositi - Tra Skladšča - Prevoz-
sporti - Assicurazioni ništva - Zavarovanja
NAPOLI - Via Arte della Lana 18

Splošna bolnišnica v Ljubljani sporoča, da mora vsakdo v smislu čl. 12 t. b. ureditve racioniranja živili izročiti pri sprejemu v bolnišnico živilsko nakaznico. Ob odpustu iz bolnišnice se živilska nakaznica vrne, pridržijo se pa ustrezni odrezki za čas oskrbe v zavodu. Prav tako opozarja občinstvo, da so obiski dovoljeni le od 12 do 14.30. Obiskovalci naj izvolijo zaradi reda, snage in nemotenega dela na oddelkih obiskovati bolnike le v navedenem času, odhajati pa, ko zavzovno.

Na jubilejni razstavi, prirejeni v počastitev življenjske sedemdesetletnice slikarja Matije Jame, bo v nedeljo, 10. maja, vodstvo ob enajstih.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sobota, 9. maja ob 17.30: »Voda«. Izven. Znižane cene od 12 hr. napzadol.

Nedelja, 10. maja ob 14: »Zaljubljena žena«. Izven. Znižane cene od 12 hr. napzadol. — Ob 17.30: »Vdova Rošinka«. Izven. Cene od 15 hr. napzadol.

Ponedeljek, 11. maja: Zaprt.

Opera:

Sobota, 9. maja ob 17: »Priatelj Fric«. Red B.

Nedelja, 10. maja ob 14: »Prodana nevesta«. Izven. Znižane cene od 15 hr. napzadol. — Ob 17.30: »Orfej in Evridika«. Izven. Znižane cene od 15 hr. napzadol.

Ponedeljek, 11. maja: Zaprt.

Jože Vomerger: »Voda«. Zabavna satirična komedija z veseloligno potezo. Junak komedije je vsa vas. Dejanje se plete okrog zgraditve vodovoda. Dramatik je ožigal v igri na vesel način človeške slabosti kot so: ničemerost, častiljenje, trma, itd. Zasedba bo običajna. Režiser: Milan Skrbinšek.

Pietro Mascagni: »Priatelj Fric«. Peli ga bodo v soboto za red B v sledeči zasedbi: Suza — Vidaličeva, Fric — Franci, cigan — Golobova, doktor — Popov, Hanez — Dolničar, Friderik — Kristančič, Katarina — Poličeva. Dirigent: D. Zebre, režiser: R. Primožič, zborovodja: R. Simoniti.

Najdeno. Od zadnjih praznikov so bili najdeni pri dnevni operni blagajni sledeči predmeti: par rokavic, dve posamezni rokavi in molitvenik. Lastniki jih bodo dobili vrnjene istotam.

Modistka šimnovec Justa se je preselila iz Cigaletove ulice 3 v Pražakovo ulico 8/1 in se svojim cenj. strankam priporoča za nadaljnjo naklonjenost.

Opozorilo kmetovalcem!

Ljubljana, 9. maja.

Kmetovalci, ki imajo svoje bivališče znotraj kontrolne črte, ki zajema mesto Ljubljano, a svojo zemljo izven te črte, pa doslej še niso dobili propustnic, da bi mogli obdelovati zemljo, naj se zglašijo v pisarni Združenja kmetovalcev Ljubljanske pokrajine, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2-1. Zaradi izpolnitve prošnje naj prinese s seboj tudi svojo sliko.

AMARO "1918"

GRENAK "1918"

Isolabella

VERMUT BIANCO

BELI VERMUT

KONE GREENEJEV

S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

63

»Počakali bomo,« je slednjič dejal in se napotil proti salonu. Ni pa še prišel do praga, ko se je nenadno ozrl in poklical Sprota nazaj: »Sibila in Ada sta se odpeljali z avtomobilom, ste rekli? Koliko je od tega?«

»Četrť ure ali kakšnih dvajset minut, gospod.«

Malenkosten gib njegovih trepalnic je izdal njegov presenečenje. »Zaradi nenadne spremembe Vancejevega nastopa.«

»S čigavim avtomobilom?«

»Z avtomobilom doktorja Von Blona, ki je prišel na čaj.«

»In kdo je nasvetoval ta spreho?«

»Ne bi vam vedel povedati, gospod. Ko sem prišel v sobo, da odnesem posodo, sta se razgovarjala.«

»Ponovite vse, kar ste slišali,« je zapovedal Vance ves razdražen.

»Doktor je svetloval gospodičana, naj gresta malo ven na zrak gospodična Sibila pa je dejala, da se ga je že dovolj naučila.«

»In Ada?«

»Ne spominjam se njenega odgovora, gospod.«

»In sta odšli ob vaši navzočnosti?«

»Da, da, gospod, jaz sem jima odprl vrata.«

»Se je doktor Von Blon odpeljal z njima.«

»Da, toda pustili naj bi ga pri Riglanderjevih, kjer je moral narediti obisk. Kolikor sem jaz razumel, naj bi gospodični naredili izlet z avtomobilom sami, doktor pa naj bi prišel po avtomobil po večerji.«

»Kaj?« je zavpil Vance in oči so mu kar zagorele. »Kje je pri Riglanderjevih? Brž!«

»Na aveniji Madison, mislim.«

»Pokličite jih po telefonu in vprašajte, če je doktor že prišel tja.« Naročilo je Sproot opravil čisto hladnokrvno.

»Doktorja še ni tam, gospod.«

»Tudi ne bi imel toliko časa,« je pogodel Vance sam pri sebi. »Kdo je šofiral?«

»Ne bi vam mogel povedati, gospod, zdi se mi pa, da je prva sedla v avto gospodična Sibila, kakor da bi ona nameravala voziti avto...«

»Pojd, Markham,« je še zarahnel, ko je hitel proti vratom. »Vse to mi ne

gre v račun. Pohitimo, zgodilo se bo najbrž nekaj groznega!«

Skočili smo v avtomobil in Vance je zgrabil za krmilo.

Heath in Markham eta sedla zadaj. Bila sta kakor omamljena in čisto pod vplivom Vancejeve vznemirjenosti. Jaz sem sedel spredaj k Vanceju.

»Imejte pripravljeno svojo izkaznico, gospod narednik,« ga je opozoril Vance in pognal avtomobil. »Iztrga bo prehitel druga vozila in voziti hitreje, še kot navadno. To je lov na življenje in smrt, toda treba je poskusiti srečo.«

Ubrali smo jo v smeri proti Prvi Aveniji ter potem zavili proti zahodu, na Columbus Circle. Morali smo obstati za nekaj sekund, ker nam je nek avto prekrizal cesto. Na Peti aveniji nas je ustavil policist.

Heath mi je pokazal svojo izkaznico in mu v kratkih besedah razložil položaj. Z vsa naglico smo potem zavili v Park in na pot ob reki. Cesta je bila skoraj čisto prazna in smo lahko z največjo hitrostjo vozili tja do Dyckmanove ceste. Že se je začelo mračiti, in stroj je drsel po cesti, na kateri se je raztopljeni sneg strjeval v drobne kose ledu.

Vance je bil odlični vozač. Vozil je avto že dve leti in je natančno vedel vse, kako je treba z njim ravnati. Imel ga je tako rekoč v rokah. Naša hupa je trobila venomer, in avtomobil, ki smo jih prehiteli, so se naglo umikali s poti. Večkrat smo morali zmanjšati hitrost na raznih križiščih, dvakrat pa so nas ustavili policisti. Toda,

vselej so nas brž spustili naprej, čim je Heath pokazal svojo izkaznico. Na North Broadwayu smo se znašli pred vnetim policistom na motornem kolesu, ki nas je obsul s celo vrsto slikovitih psov. Toda, ko mu je Heath zabrusil precej krepke nazaj in ko je spoznal Markhama, je postal silno krotak in nam je s svojim motornim kolesom celo pomagal delati pot tja do Yonkersa.

Izgubili smo nekaj minut časa pred zapornicami pri Yonkersu, Markham pa je to izkoristil v ta namen, da je dal precej duška svojemu vznemirjenju.

»Zdi se mi, da moraš imeti res dosti razloga, da drviš s takšno noro naglico, Vance. Ker pa je moje življenje zdaj v tvojih rokah, bi rad zvedel vsaj to, kam in zakaj tako drviš.«

»Nimamo časa za razlaganje,« je odločno odvrnil Vance. »Nisem norec in ti povem le, da se prav zdaj name-rava odigrati nizkotna žaloigra.«

Njegov obraz je postal vedno bolj bled, njegove preplešene oči pa so neprenehoma gledale na uro.

»Pridobili smo dvajset minut na času do Yonkersa. In če bomo mogli ubrati najbližjo pot, jih bomo pridobili še deset. Če je bilo tako, kar se bojim, sklenjeno za danes zvečer, potem je tisti avto ubral pot preko vrtov ob reki...«

Zapornice so se dvignile in avto se je pognal dalje z vratolomno naglico. Posvetilo se mi je, kaj je Vance mislil

pri tem. Vrtovi ob reki... Nenadno sem se spomnil tiste vožnje s Sibilo, Ado in Von Blonom in ob strašni slutnji mi je kri zastala v žilah. Poskušal sem si priklicati v spomin vse podrobnosti: kako smo bili zapustili Dyckman Street, kako smo vozili ob bregu po vrtovih in skozi gozde, kako smo po zasebni poti med živo mejo privozili na Yonkers, potem zavili za Ardsley in se odpeljali po samotni poti proti Tarringtonu; in slednjič, kako smo se ustavili, da bi občudovali krásni razgled...

Tisti prepad, ki je zijal nad reko! Spomnil sem se grde Sibiline zamislil in njene nizkote opazke, kako je tisti kraj pripraven za zločinca. Razumel sem tedaj, kam Vance drvi tako silovito, razumel pa sem tudi strah, ki ga je navdajal. Bil je prepričan, da je tudi tisti drugi avto, kot mi, namenjen k samotnemu prepadu odstran Ardsleya, avtomobil, ki je bil imel cele pol ure več časa kot pa mi!

Peljali smo se pod Belvederskim grčem in se zapodili vzdolž reke tja do mostu Dobbs. Nekaj policistov je poskušal ustaviti, a Heath mu je vrzel nekaj nerazumljivih besed. Vance ni zmanjšal hitrosti in je policista prisilil, da se je umaknil, pa smo že drveli proti Ardsleyu. Od Yonkersa dalje si je Vance natančno ogledoval vsak avto, ki smo ga srečali. Zaman je poskušal v katerem izmed njih odkriti tisti veliki Von Blonov rjavi Damler, in od časa do časa sem ga slišal, kako je mrmral:

Andrejčkov
Jože:**Zalost in veselje**Roman
v slikah

Risal Jože Beranek — Besedilo priredil Mirko Javornik

604.

Mandarina so te besede oplašile, zato je rekel, da pojde Aleš pred sodbo, pa kar bo, bo. »Ze prav,« je rekel Aleš, se obrnil in šel. Odpeljali so ga v snažno sobo. Težko je pričakoval, da bi že stopil pred kitajske sodnike, toda misel, da bo moral nazaj med tolovaje, ga je hudo vznemirjala.

605.

Drugo jutro so ga odvedli pred sodnijo. Za dolgo mizo je sedelo več Kitajcev in med njimi je na veliko prenečenje zagledal tudi Tiun-Lina. Aleš se je ustrašil, toda vedel je, da tem ljudem ne sme pokazati, da se kaj boji. Zato je sklenil, da se ne bo vdal, naj bo že, kar hoče.

606.

Razprava je bila dolga. Aleš je sodnikom odgovarjal dvoumno in zbadljivo, da jih je hudo jezilo. Ves čas je moral stati pred njimi. Ko mu je bilo stanja zadosti, je udaril po mizi, vzdignil najbližjega sodnika s stola in sam sedel nanj.

»Bela knjiga« o dveletnici belgijske vdaje

Izdali so jo s privoljenjem kralja Leopolda belgijski časnikarji in v njej dokazujejo neupravičenost zavezniških očitkov

Za drugo obletnico, odkar se je vdala belgijska vojska nemški — zgodilo se je to dne 28. maja 1940 — je belgijsko časnikarsko društvo, kakor poročajo švicarski časopisi, s privoljenjem kralja Leopolda, pripravilo izdajo posebne »Bela knjige«, da bi z njo zavrnilo očitke, češ da je belgijski kralj ukazal položiti orožje, ne da bi se bil branil do konca, in ne da bi v tej svoji odločitvi prej obvestil zavezniške, kakor so lažljivo trdili Angleži in Francozi.

Pismo papežu

Nova belgijska »Bela knjiga« vsebuje tudi pismo, ki ga je pisal kralj Leopold papežu na dan vdaje ter ga v njem prosil, naj pravilno presodi zadržanje Belgije. Pisec potem trdno vztraja pri tem, da je bila usoda Belgije odločena že pri Sedanu in pri Abbevilleu in ne v Belgiji, potem pa podrobno popisuje dogodke, ki so se odigrali vse do trenutka vdaje in ki jih je »Bela knjiga« pripisovati izključno le novemu načinu nemškega vojskovanja, padalcem, uporabi ogromnega števila tankov in nastopom nemških strihovlancev. V omenjeni knjigi stoji med drugim zapisano tudi naslednje: Popoldne 27. maja, ko so bile vse bolnišnice polne civilnih in vojaških ranjencev, so bile poslani na bojišče zadnje rezerve. Belgijska artilerija je prenehala z bojem potem, ko je izčrpala vse svoje zaloge streliva.

Zalostni trikot

Da bi opravičila kraljevo odločitev, pravi »Bela knjiga«, da je kralj Leopold 27. maja ob petih popoldne imel posvetovanja s poveljniki belgijske vojske in z vrhovnim poveljnikom Overstraatejem na čelu, potem pa ponatiskuje tudi zemljevid, na katerem je narisana trikot med Leopoldovim prekopom, nizozemsko mejo in Ysero, trikot, na katerem se je nagomladilo dva in pol milijona vojakov in civilistov, razvrščenih med francoskimi in britanskimi četami na zahodu ter nemškimi četami na jugu in jugovzhodu. Na tem majhnem prostoru se je znašlo 800.000 belgijskih civilistov, 800.000 beguncev iz Nizozemske in vzhodne Flandrije, ter 4.500 nemških vojakov. Tedaj je prišlo povprečno na štirjaški kilometer na tem področju nič manj ko 3250 ljudi, v normalnih časih pa jih je približno 620. Ceste in železniške proge so bile zaprte.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

Dva in pol milijona ljudi brez vode in hrane,

vojsko pa je obstrlevalo z granatami in s strojnimi nemško letalstvo. V takšnih okoliščinah je kralj Leopold zaprosil za premirje. Pet ur pozneje, torej ob desetih zvečer, so Nemci odgovorili ter zahtevali brezpogojno vdaio. Kralj je to nemško zahtevo sprejel ter pristal na to, da se sovražnost preneha 28. maja ob štirih jutraj, potem ko so Nemci poslali svoj odgovor ob treh jutraj po radiu. Belgijska vojska je položila orožje, obkoljena na odseku pri Ypresu, kjer se je borila do šestih, to pa zato, ker novica o sklenitvi premirja ni prispejala prej.

Da se reši čast belgijske vojske

je bilo potrebno, da obvesti kralj o svoji odločitvi tudi zavezniške. Kakor piše »Bela knjiga«, je kralj Leopold dne 25. maja opozoril London na to, da bi belgijska vojska utegnla biti prisiljena položiti orožje. Ker so bile trgovske vse zveze s Francijo, ni bilo mogoče obvestiti o tem tudi francoske vlade. Vsekakor pa je 26. maja belgijsko vrhovno poveljstvo prosilo načelnika francoskega vojaškega zastopstva v kraljevem glavnem stanu, generala Champona, naj sporoči generalu Weggandu, da je položaj težak in da je bila meja odpornosti belgijske vojske že dosežena. Popoldne dne 27. maja je

kralj Leopold brzojavil lordu Gortu

»Izčrpana vojska se bori že štiri dni neprenehoma in je izpostavljena silovitim spopadom, ki jih angleško letalstvo ne more preprečiti. Sprčo dejstva, da bodo pomembni zavezniški oddelki obkoljeni in sprčo ogromne sovražnikove letalske premoči, je belgijsko poveljstvo spoznalo, da je položaj obupen. Ura, ko se čete ne bodo mogle več boriti, se hitro bliža. Kralj bo dolžan vdati se, da prepreči katastrofo.«

Takoj po svoji odločitvi je kralj Leopold poslal v sovražni tabor parlamentarce. Francosko in britansko zastopstvo sta bili o tem takoj obveščeni. Dne 28. maja ob 3.15 jutraj je general Champon prejel odgovor od generala Wegganda. To, kar so zatirjali tedaj v Londonu in Parizu, je bila torej debela laž.

»Bela knjiga« dalje ugotavlja, da so že pred vdajo belgijske vojaške oblasti izdale potrebne ukrepe za

prevoz 60. angleške divizije v Dunkerque,

da ne bi bila zajeta. Istočasno so poskrbeli tudi za to, da bi zahodni zavezniški lahko prekoračili reko Ysere in prišli na varno. Belgijska vojska se je torej borila do zadnje minute, čeprav so Angleži in Francozi tedaj Belgijcem očitali nasprotno. Potem »Bela knjiga« poudarja, kako so Nemci častno belgijsko vdaio vzeli na znanje in da so Belgijcem celo dovolili, da smejo zato, ker so se tako pogumno držali, še dalje obdržati orožje. S sklenitvijo premirja se je vrhovno poveljstvo tudi obvezalo, da ne bo podiralo cerkva, prekopov in utrd ob obali.

Kralj je ravnal po ustavi

»Bela knjiga« odločno zavrača obdolžitev, da je belgijski kralj ravnal v tem primeru proti določbam ustave. 68. člen ustave namreč določa, da je vrhovni poveljnik kopenske vojske, mornarice in letalstva. Načelnik generalnega štaba ima oblast zapovedovati vojski, naj začne, nadaljuje ali konča sovražnost. Kraljeva odločitev, ki je bila v ostalem prav takšna kot v vojni v letih 1914—1918, je bila toliko bolj upravičena, ker kralj in načelnik generalnega štaba nista imela nobenega stika več z vlado.

Tretja letošnja pomladanska novost v nemški vojni industriji: Nesimetrično letalo brez repa

Nemška vojna industrija je letošnje pomlad presenetila javnost že s tretjo novostjo. Prvi dve sta bili, kakor smo pred kratkim brali v nemških poročilih, novi vrsti letal, in sicer lovsko letalo »F. W. 190« in strmoglavec »Do 217«. Zdaj pa je bilo dovoljeno seznaniti javnost z novo, še neprimerno bolj presenetljivo iznajdbo na polju vojne tehnike, z nesimetričnim letalom »B. V.«. Nemški časopisi so prinesli tudi že njegove slike.

Gre res za eno najoriginalnejših letal, kar jih je bilo kdaj zgrajenih. Glavna značilnost, po kateri se »B. V.« razlikuje od dosedanjih vrst letal, je njegova nesimetričnost. Novo letalo je skoraj čisto brez repa. Motor je pritrjen skoraj na skrajnem koncu levega krila, letalska kabina pa je na sredini.

Navadnemu človeku, ki gleda novo letalo na sliki, res ne gre v glavo, kako more ta »kovinasti« ptič z nakratko pristiznim repom držati v zraku ravnotežje. V resnici pa je prav poglavitna prednost nesimetričnega »B. V.« v tem, da najstojanejšo vzdržuje ravnotežje in da je zelo okreten.

katere štirje člani so zbežali iz Belgije že dne 25. maja v London. Tako je bilo s tisto belgijsko vlado. 28. maja je bilo poslano papežu pismo, ki so ga sestavili v Brugseu. V njem piše kralj Leopold, da bi v splošni zmedri rad dopovedal, da je Belgija zvesto izpolnjevala mednarodne obveznosti in da je branila vsako ped svoje zemlje.

Sedanje življenje kralja Leopolda v Laakenu

Po podpisu pogodbe o premirju je bilo kralju Leopoldu dovoljeno bivati s svojo družino v gradu Laaken pri Bruslju. On še zdaj živi tam s svojimi tremi otroki, s svojo drugo ženo, kraljico materjo Elizabeto in svojim bratom princem Karlom, ki je bil major pri nekem oddelku tankov. Po sklenitvi premirja je vsega skupaj le trikrat zapustil omenjeni grad: dvakrat ga je povabil v Berchtesgaden kancler Hitler, tretjič pa je bilo tedaj, ko se je podal v Ostende gledat razvaline. Pri tej priliki ga je ljudstvo navdušeno pozdravljalo in ga s tem znova priznalo za svojega kralja.

Kralj Leopold zdaj stalno sodeluje s civilnimi in vojaškimi oblastmi. Zmerom je obveščen o vsem, kar se dogaja v Belgiji.

Nesimetrično letalo predstavlja res popolno novost. Doslej takšnih letal še niso imeli nikjer na svetu. Novi izum je epohalnega pomena, kakor se vidi iz koristi, ki jih prinaša in ki so tudi že priznane. V letalu je prostora za posadko treh mož. Doseže lahko veliko hitrost in višino. »B. V.« je letalo z enim motorjem.

Nemški časopisi pišejo, da bodo takšna letala izdelovale v serijah tovarne v Hamburgu ter da jih bodo uporabljali za posebne naloge, o katerih pa kaj podrobnejšega iz razumljivih razlogov ne povedo. Letalo »B. V.« so z uspehom uporabljali že na ruskem bojišču. Oboroženo je s topi in strelnicami. Kljub temu, da je nesimetrično, lahko zelo hitro leti in je zato zelo nevarno orožje tudi v boju proti najhitrejšim lovskim letalom.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

I. RENARD ROMAN GRDEGA OTROKA

Korenček: »Da, mama.«

Gospa Lepicova: »In prepovedujem ti, da bi mi pravil »da, mama« in se delal, ko da si nekaj posebnega. In gorje ti, če te slišim polglasno prepevati, med zobmi žvižgati, posnemati brez »da, mama« voznika. S tem pri meni ne uspeš.«

II.

Korenček se spreha in drobenclja po poteh na vrtu. Nekoliko išče, dostikrat posmrka. Kadar začuti, da ga mati opazuje, obstane ali pa se skloni in brska s prsti po kislici, po drobnem pesku. Kadar misli, da je gospa Lepicova izginila, ne išče več. Stopa dalje zaradi lepšega in moli nos v zrak.

Kje zlomka tiči ta novce? Tam zgoraj na drevesu, v kakšnem starem gnezdu?

Včasih najdejo raztreseni ljudje, ki nič ne iščejo, cekine. To se je že primerilo. Korenček bi se pa lahko plazil po tleh, si obrusil kolena in nohte, ne da bi našel šivanko.

Naveličal se je capljanja, sit je upanja v Bog ve kaj. Zato pokaže mački jezik in se odloči, da se bo vrnil v hišo, da vidi, kakšno je vreme pri materi. Morebiti se je unesla in če novca ne bo mogoče najti, bo odnehala.

Gospa Lepicova ni. Plašno jo pokliče.

»Mama! Hej! Mama!«

Nič odgovora. Pravkar je odšla in je pustila odprt predal svoje delovne mize. Med volno, šivankami, belim, rdečim ali črnim slukancem opazi Korenček nekaj novcev.

Zdi se, da so čisto pozabljeni. Videti je, ko da spijo v predalu in jih mati le redkokdaj prebudi, ko jih odrine iz enega kota v drugega. Premetuje jih in nikoli ne presteje.

Lahko da so trije ali štirje, lahko jih je tudi osem. Težko bi jih bilo prešteti. Treba bi bilo potegniti predal iz miznice, ga zvrniti na mizo, stresti klobka. In kako bi se potem prepričal, ali so vsi?

S priebnostjo, ki ga zapusti samo ob posebnih priložnostih, se Korenček brž odloči, iztegne roko, ukrade novce in zbeži. Strah, da bi ga zalotili, mu ne da, da bi kaj okleval, se kesal, se vračal k delovni mizi in se izpostavljal nevarnosti.

Krene naravnost, preveč se mu mudi, da bi se ustavljal, hiti po stezah, si izbere neki kraj, tam izgubi novce, ga zarine s peto v pesek, leže na trebuh in pusti, da ga trava sčeta po nosu. Plazi se, kakor se mu zazdi, riše nepravilne kolobarje kakor nekdo, ki se z zavezanimi očmi vrti okoli skritega predmeta, medtem ko se tisti, ki igra vodi, v strahu bije po mečih in vpije:

»Pozor! Goril Goril!«

III.

Korenček: »Mama, mama, imam ga.«

Gospa Lepicova: »Jaz tudi.«

Korenček: »Kako? Na ga!«

Gospa Lepicova: »Tule je.«

Korenček: »Glej si! Pokaži.«

Gospa Lepicova: »Ti pokaži.«

Korenček (pokaže svoj novce, gospa Lepicova pokaže svojega, Korenček ju preklada, ju primerja in se pripravlja, kaj bo rekel): »To je pa čudno. Kje si ga ti našla, mama? Jaz sem ga našel na tej stezi, pod hruško. Dvajsetkrat sem stopil čez, ne da bi ga bil opazil. Svetil se je. Mislim sem najprej, da je kosček papirja ali pa kakšen cvet. Nisem si ga upal vzeti. Najbrž mi je padel iz žepa, ko sem se kdaj prekopicaval po

travi. Skloni se, mama, poglej mesto, kjer se je potuhnjenec skrival, poglej skrivališče. Ta mi je pa dal vetra.«

Gospa Lepicova: »Ne rečem, da ne. — Jaz pa sem ga našla v tvojem drugem površniku. Kljub mojim opominom se zmeraj pozabljaš izprazniti žepa, kadar se preoblečeš. Hotela sem te naučiti reda. Pustila sem te, da si iskal, da bi se naučil reda. Zdaj veš, da kdor išče, zmeraj najde. Saj imaš zdaj dva novca namesto enega samega. Zdaj si bogataš. Vse je dobro, kar se dobro izteče, samo opozarjam te, da denar človeka ne osreči.«

Korenček: »Torej se grem lahko igrat?«

Gospa Lepicova: »Kakopak. Zabavaj se, dokler si mlad. Kar vzemi oba novca.«

Korenček: »Oh, mama, zadosti mi je eden. In celo prosim te, da mi ga zakleneš, dokler ga ne bom potreboval. Hvala, ležen bi ti bil za to.«

Gospa Lepicova: »Ne, čisti računi, dobri prijatelji. Obdrži svoja dva novca. Oba sta tvoja, botrov in tale drugi, ki si ga našel pod hruško. Razen, če se javi njegov lastnik. Čigav je neki? Belim si glavo. In ti, ali kaj misliš, čigav bi utegnil biti?«

Korenček: »Mojdunaj, da ne, pa kaj me tudi briga. Bom jutri pomislil. Zbogom, mama, hvala.«

Gospa Lepicova: »Počakaj! Kaj pa, če je vrtnarjev?«

Korenček: »Ali hočeš, da ga grem brž vprašat?«

Gospa Lepicova: »Semkaj, malček, pomagaj mi. Pomisli. Očeta pri njegovi starosti pač ne moremo sumničiti, da je nemaren. Tvoja sestra spravlja svoje prihranke v šparovek. Tvoj brat ne utegne izgubljati denarja, saj mu kar izgine izmed prstov. Na vse zadnje sem ga izgubila jaz.«

Korenček: »Mama, temu bi se čudil. Saj imaš vse svoje stvari tako skrbno v redu.«

Gospa Lepicova: »Odrasli se včasih prav tako zmotijo kakor otroci. Skratka, bom že videla. Vsekakor se tiče to samo mene. Ne govorimo več o tem. Nič se ne vznemirjaj več.